

Inkassoloven

”God inkassoskikk”

Kandidatnr.:244

Veileder: Adv Tore Eriksen

Leveringsfrist: 25.11.05

Til sammen: 9626 ord

Innholdsfortegnelse:

- 1. Innledning**
- 1.1 Hva omhandler loven**
- 1.2 Noen definisjoner på uttrykk som loven bruker**
- 2. Forholdet mellom partene**
- 2.1 Generalklausulen i §8, ”god inkassoskikk”.**
- 2.2 Kapittel I i loven**
- 2.3 Kapittel II i loven**
- 2.4 Kapittel III i loven**
- 2.5 Kapittel IV i loven**
- 2.6 Kapittel V i loven**
- 2.7 Kapittel VI i loven**
- 2.8 Kapittel VII i loven**
- 2.9 Kapittel VIII i loven**
- 2.10 Kapittel IX i loven³.**
- 3. Rettsavgjørelser – avgjørelser i inkassoklagenemnda**
- 3.1 Inkassoklagenemnda**
- 3.2 Praksis**
- 4. Inkassofirmaers virksomhet**
- 4.1 Advokaters inkassovirksomhet**
- 4.2 Forbrukerforhold**
- 5. Litt mer om fristene**
- 5.1 Første varsel**
- 5.2 Annet varsel**
- 6. Avslutning**

INKASSOLOVEN – ”GOD INKASSOSKIKK”

1.-Innledning.

Inkassoloven av 1988 etterfulgte loven av 1936, som igjen etterfulgte lov av 1913.

I årene før loven av 1913 og frem mot annen verdenskrig, utviklet det økonomiske liv seg enormt. Fra en ren naturalhusholdning fikk man via den industrielle revolusjon en masseproduksjon, og derved behov for et helt annet økonomisk system.

Grunnlaget for det forbrukersamfunn vi har i dag, ble lagt i denne perioden. Den enkelte produsent og forretningsdrivende måtte tilpasse seg en annen økonomi, hvor behovet for finansiering og salg på kreditt etter hvert ble en forutsetning.

Hensynet til fordringshaveren var åpenbart i fokus i denne utviklingen.

Sikkerheten for den enkelte aktør i markedet var viktig, slik at det ble mulig både med finansiering og salg på kreditt. Dette var ofte to sider av samme sak. En regulering av inkassometodene ble i utgangspunktet opprettet som en sikkerhet for dette, slik at risikoen for tap kunne begrenses.

Før loven av 1913 var det ingen regulering i det hele tatt. Det resulterte den gang i uheldige og til dels grove inkassometoder, som i dag uten tvil ville vært i strid med ”god inkassoskikk”.

Behovet for en regulering av forholdet til skyldneren ble da også av stor viktighet. Dette ble også tatt med i de lovreguleringer, først med loven av 1913, så 1936 og så 1988. Naturlig nok er utviklingen kommet lengst i loven av 1988, men mye av det som fremkommer her er en kodifikasjon av de prinsipper som var utviklet via de tidligere lover.

Krav til fremgangsmåte, krav til egenskaper og økonomi hos utøverne, og ikke minst krav til å drive virksomheten innenfor ”god inkassoskikk”, ble fremtredende. I 1988 loven fikk vi en såkalt generalklausul for all virksomhet innenfor inkasso, nemlig krav til ”god inkassoskikk” i § 8.

I paragrafen inkluderer lovgiver egeninkasso og leilighetsvis inkasso, slik at alle former for pengeinnkrevning, også de som ikke går inn under definisjonen av inkassovirksomhet, i § 2, er inkludert.

Utrykket ”god inkassoskikk” er blitt en rettslig standard, men er allikevel skjønnsmessig. Innholdet i dette begrepet vil kunne endre seg over tid, på lik linje med andre forhold i samfunnet, som er bundet til skjønnsmessige og moralske normer.

I forarbeidene har man tatt utgangspunkt i den seriøse og ansvarlige utøver i bransjen som en slags fasit for hva som skal ligge i uttrykket ”god inkassoskikk”. Det er allikevel ikke automatikk i at den praksis som er etablert av seriøse virksomheter, vil fylle kravet til ”god inkassoskikk”. Det kan godt forekomme tilfeller hvor en sterk dominerende aktør har fått gjennomslag for en praksis som ikke er i henhold til ”god inkassoskikk”. Desto større ubalanse det er i styrkeforholdet mellom partene, jo mer bør oppmerksomheten være rettet mot eventuelle overtramp i denne sammenheng.

For å finne ut hva som er ment av lovgiver skal ligge i et skjønnsmessig uttrykk som dette, må først og fremst loven tolkes. Generalklausulen vil ligge som et overordnet prinsipp over all de andre reglene i loven som regulerer spesielle forhold. Regler som regulerer hvordan kravbrevet skal være, krav til inkassators økonomi og fremgangsmåte osv..

Bestemmelsene må derfor sees på sammen med en vurdering av den rettslige standarden som fremkommer i § 8.

”God inkassoskikk” vil også kunne endre seg på likt nivå med andre normer i samfunnet. Eksempler som ”god advokatskikk”, ”god forretningsskikk” og de etiske retningslinjene som fremkommer i pressens egen ”vær varsom” plakat, vil være sammenlignbare prinsipper. Skjønnsmessige uttrykk som dette kan aldri bli absolutte i sitt innhold, men endre seg med samfunnsutviklingen og moralen ellers.

Vi må derfor definere og eksemplifisere hva som ligger i begrepet. Jeg vil komme nærmere tilbake til dette.

1.1. - Noen definisjoner på uttrykk som loven bruker.

Inkasso: Inkasso i normal språkbruk er videre enn lovens bruk av ordet. I normal språkbruk mener man med inkasso enhver inndrivelse av pengekrav, også før kravet er forfalt eller misligholdt. I vanlig forretningsdrift er inkasso lik det å få inn penger. Alt fra utsendelse av førstegangs faktura, til i og eventuelt annen og tredje gangs purring til å igangsette inkasso etter lovens forstand. Loven definerer inkassovirksomhet i § 2 første ledd.

Her fremkommer at inkassovirksomheten skal være ervervsmessig, den skal være stadig, kravet skal være forfalt og det skal være for andre. Her skiller altså loven mellom fremmedinkasso, som definisjonen gjelder, og egeninkasso.

I tillegg kommer også oppkjøpssituasjonen med påfølgende salg, i første ledd annen setning.

Egeninkasso: Den inkasso som utføres av fordringshaveren selv. Normalt vil dette omfatte all inndrivelse av pengekrav. I denne oppgaven brukes begrepet som i loven ellers, nemlig om *forfalte* pengekrav som drives inn av fordringshaveren selv

Fremmedinkasso: Inkassovirksomhet for andre, av forfalte pengekrav. Virksomheten må også være ervervsmessig og stadig

Fordringshaver: Det samme som kreditor, men loven benytter dette uttrykk.

Skyldner: Det samme som debitor, men det er dette uttrykk som er valgt i loven

Inkassator: Det foretak som har bevilling til å drive med inkasso etter loven § 2, 2. ledd.

1.2 . - Hva loven omhandler.

Lovens kapittel I omhandler ”område, definisjoner og fravikelighet”. Det blir i dette kapittel slått fast at loven regulerer inndrivelse av *forfalte* pengekrav, og at det dreier seg om såkalt ”fremmed inkasso”.

§ 2 utelukker egeninkasso og den leilighetsvis inkasso, samt all virksomhet som mange fordringshavere selv står for med generell pengeinnkreving. Da før kravet er forfalt. Dette blir som tidligere nevnt balansert i § 8 der loven slår fast at kravet til ”god inkassoskikk” skal gjelde all inkassovirksomhet. Jeg vil komme nærmere tilbake med en oversikt over reglene i loven, og etter det vurdere dem i sammenheng med generalklausulen, og vurdere reglene opp mot konkrete avgjørelser i rettssystemet og av inkassoklagenemda.

Kapittel I har også med bestemmelser om fravikelighet, og i § 3 fremkommer bestemmelse som har hensynet til forbrukervern. Videre problematikken når et krav er omtvistet. De omtvistede krav må etter § 12.3 avgjøres i rettssystemet eller annen kompetent instans, uten at de frister med hensyn til varslig som fremkommer i §§ 9-13 kommer til anvendelse.

I generalklausulen i § 8 er jo også egeninkassoen tatt med, at den må drives etter de samme prinsipper. Grunnen som blir oppgitt i forarbeidene til å behandle egeninkasso noe annerledes, er fordi egeninkasso vil utøves av et stort spekter av virksomheter. Disse vil bestå av alt fra enkeltpersonforetaket som har meget begrenset virksomhet, til de mer omfattende internasjonale virksomheter, med egne store inkassoavdelinger. Nettopp i det sistnevnte tilfellet vil man komme tett opp til virksomheten som utøves ved fremmedinkasso. En forskjell vil det alltid være, nemlig at den egne avdelingen alltid vil ha en egeninteresse i kravet. Dette mener forarbeidene at man ikke bør ha. De sammenligner her med advokatenes etiske regler, hvor det også påpekes at en advokat ikke bør ha egne interesser i en prosess. I denne oppgaven vil jeg primært se på forbrukertilfellene.

Som tidligere nevnt har man i tillegg til inkassoloven en stor mengde lover som regulerer flere økonomiske tilfeller. Både i Tvistemålsloven, Tvangsfullbyrdsloven og diverse spesiallovgivning. Ikke minst har det offentlige egne lover til inndrivelse av skatter, bøter og lignende. § 1 i loven gir disse spesiallovene forrang for inkassoloven. Et kjent prinsipp ellers i rettssystemet”, *lex specialis*”. Om Statens Innkrevingssentral, som er satt til å drive inn

statens utestående fordringer, drives etter prinsippene om ”god inkassoskikk” kan være emne for en annen oppgave, og vil ikke behandles her.

2. - Forholdet mellom partene.

I denne sammenheng må både forholdet mellom fordringshaver og inkassator og forholdet mellom skyldneren og inkassator vurderes. ”God inkassoskikk” vil være gjeldende for begge forhold, men selvfølgelig med forskjellig utgangspunkt.

Inkassator er fordringshavers mann. Som nevnt under innledningen var det i utgangspunktet fordringshaveren som hadde et behov for en forutsigbarhet i forbindelse med utestående fordringer. Utgangspunktet er, og var, selvfølgelig at avtaler skal holdes, og at regninger skal gjøres opp. Imidlertid kan det være ubalanse i styrkeforholdet mellom skyldneren og fordringshaveren, slik at den svake part kan trenge vern. Dette kan ofte være tilfellet i de forhold som er forbrukerrelaterte, og det vil hovedsakelig være de forhold som behandles her.

I de profesjonelle forhold, hvor det er snakk om to likeverdige parter, kan man ha frihet til å avtale betingelser på en helt annen måte.

§ 3 gir en del muligheter for at partene selv kan avtale betingelser. Her kan det være andre hensyn som bør ivaretas, som viktige kundeforhold, samarbeid som skal vedvare i en årrekke eller foretningmessige forhold av annen karakter. Store verdier kan stå på spill, og det kan være vesentlig for fremtidig samarbeid at man holder seg til reglene og god inkassoskikk.

Dersom det er snakk om et omtvistet krav, skal det etter lovens § 10, skje en vurdering av kravets rettmessighet. Det kan også som tidligere nevnt være snakk om krav i forbindelse med økonomiske forhold som reguleres av annen lovgivning. Da vil det etter § 3 være denne lovgivningen som regulerer forholdet.

I forholdet til forbrukere kan det ikke inngås avtaler som svekker forbrukers stilling. Dette er et kjent prinsipp fra forbrukerlovgivningen ellers. Det er i denne situasjonen at inkassator har relativt strenge retningslinjer å forholde seg til, og at loven er ufravikelig. Det er også her at ubalanse i styrkeforholdet får størst betydning, og hvor normalt skyldneren har hatt minst innvirkning på utformingen av den inngåtte avtalen.

Det vil også være situasjoner hvor skyldneren er kommet i en situasjon hvor han ikke er i stand til ivareta sine forpliktelser. Skyldneren kan være ute av stand til å gjøre opp for seg, midlertidig eller permanent, og kan derved befinne seg i en sårbar situasjon. Dersom dette skyldes uforutsette og forhold som ikke skyldneren kan lastes for, kan det være et diskusjonstema om vedkommende bør behandles enda mer varsomt enn den normale situasjonen tilsier. Dette vil være tema i forbindelse med alvorlig sykdom, bortfall av arbeidsplasser eller at det skjer alvorlige hendelser i skyldnerens nærmeste krets som setter ham ut av stand til å opprettholde normale inntekter. Men som tidligere nevnt, det er ikke tvil om at man i utgangspunktet må gjøre opp sine forpliktelser, men det kan være spørsmål om kravet til ”god inkassoskikk” vil endre seg med slike subjektive forhold. Jeg vil komme nærmere inn på dette under.

Forholdet at fordringshaver også trenger en sikkerhet for sine krav er også aktuelt. Store deler av vårt forretningsliv er basert på omsetning på kreditt, og fordringshaver må ha en rimelig grad av sikkerhet for sine krav, og på et tidspunkt kunne sette makt bak kravet. Det er veien frem til dette som er det aktuelle tema. Det vil derfor være en tosidighet i hensynene som er grunnlaget for loven. Styrkeforholdet mellom partene kan variere fra de store likeverdige parter, som ikke trenger bistand, til den store monopolisten som får minstepensjonisten kastet ut fra sin leilighet for et omtvistet krav på 2.000 kr. Jeg vil komme tilbake til dette senere.

I denne oppgaven, vil det være forholdene i forbrukertilfellene som blir mest behandlet.

2.1. - Generalklausulen i § 8, ”god inkassoskikk”.

Jeg vil først se på § 8 i inkassoloven, den såkalte generalklausul. Hva ligger i det skjønnsmessige begrepet ”god inkassoskikk”, og gir ordlyden i paragrafen noen indikasjoner på hva som skal ligge i det?

I § 8 første ledd omfattes all inkassovirksomhet. All innkreving av pengekrav skal omfattes. I OT prop. 2 (1987-1988) ble denne problematikk drøftet, da det i første omgang kun var fremmedinkasso som ble behandlet. Grunnen er gitt tidligere i oppgaven.

Paragrafens annet ledd hjelper oss noe på veien med hva som ikke er ”god inkassoskikk”. Lovens ordlyd er ”utsetter noen for urimelig påtrykk, skade eller ulempe”. Hva ligger så i disse begrep? Utrykkene er ikke entydige, men skjønnsmessige, og vil ha forskjellige innhold utfra hvem som tolker dem.

Utgangspunktet er klart, nemlig at avtaler skal holdes, regninger skal gjøres opp. Den prosess som nødvendigvis må følges ved inndrivelse av pengekrav kan man vanskelig reagere på. Fordringshaver har tross alt krav på en effektiv og trygg inndrivelse av sine utestående fordringer, og han eller andre på hans vegne må få anledning til å utføre denne virksomheten.

Hvor går grensen fra rimelig til urimelig? Det å gjøre skyldneren oppmerksom på at et krav er forfalt og be om oppgjør er ikke klanderverdig. Inkassator kan skrive brev, telefonere eller endog møte opp hos skyldneren for å få inn utestående. Det er riktignok klare retningslinjer for hva som aksepteres både av fremføring og innhold. Det er både i forarbeider, og senere både i form av rettsavgjørelser og avgjørelse i Inkassoklagenemda, pålagt en stor grad av diskresjon. Jeg kommer tilbake med konkrete avgjørelser som viser dette.

”Skade” vil i lovens forstand både kunne dreie seg om den fysiske skade en skyldner kan bli påført under inndrivelsen fra den pågående ”torpedo” og den indirekte skade som tapt anseelse kredittverdighet og lignende. Fysisk skade aksepteres ikke i forbindelse med å inndrive et krav og er for øvrig strafferettslig sanksjonert.

Den type skade som kan påføres som ikke er fysisk, vil måtte vurderes på samme måte som de andre skjønnsmessige begreper som loven inneholder. At man får skadet sin kredittverdighet ved ikke å gjøre opp sine fordringer er en del av inndrivelsen. Det blir oppført på den enkelte betalingsanmerkninger og kan gå så langt som til rettslig inndrivelse med de tvangsmidler som man etter loven kan benytte, som utleggsforretninger og tilslutt konkursbegjæring.

”Ulempe” vil også være et meget skjønnsmessig uttrykk, og vil måtte vurderes på samme måte som de andre uttrykkene. Her må det også aksepteres at en viss ulempe vil følge med at man unnlater å gjøre opp sine fordringer. Og som på samme måte med påtrykk og skade, må man påregne en viss grad av de nevnte uleiligheter. For å unngå dette må man holde seg til hovedregelen om at regningene må gjøres opp. Den ”gode inkassoskikk” skal tross alt utøves i forbindelse med inndrivelse av krav for fordringshaveren.

Hvem skal så lovens § 8 beskytte? I annet ledd er ordlyden at metoder som ”utsetter noen” for urimelig påtrykk osv. Med ”noen” menes både skyldneren selv, hans nærmeste familie og arbeidsgiver og lignende. Det er altså ikke bare skyldneren selv som skal ha en viss grad av vern. Det vil fremkomme hva som menes med dette i form av eksempler fra avgjørelser i inkassoklagenemnda og fra rettsvesenet.

2.2. - Kapittel I.

Jeg vil i denne gjennomgangen ikke gjennomgå hver paragraf, men hva kapittelet inneholder, og hvordan dette er i forhold til Generalklausulen i § 8.

Dette kapittel har i sammenheng med oppgaven bare en paragraf som er av betydning for ”god inkassoskikk”, nemlig § 3, hvor loven blir gjort ufravikelig i forbrukertilfellene. Man kan sette sine egne avtalevilkår, men bare når de er gunstigere for forbrukeren enn reglene loven ellers har

2.3. – Kapittel II.

I kapittel II settes vilkår for å drive inkassovirksomhet. Dette kan utmerket sees på som ”god Inkassoskikk”. Paragrafene i dette kapittelet setter krav til inkassatorens økonomi, både i forbindelse med inkassators egen drift (§ 4,2), og sikkerhetsstillelse (§ 5c jfr. § 29) krav til registrering, krav til bevilling osv.

Det kreves av lovgiver seriøse og økonomisk oppegående aktører, og en kontroll fra myndighetenes side, i form av krav til bevilling. Dette skal være en garanti for alle som er i befatning med inkassatoren skal få en riktig behandling. Inkassatoren kan komme til å håndtere store pengebeløp, og med dårlig økonomi hos inkassator, kan risikoen for saksbehandling i strid med regelverket være tilstedet. Dette kan også medvirke til at innkrevde penger ikke kommer rette vedkommende til gode. Det kan vises til en av de største finansskandalene i senere tid hvor nettopp dette skjedde. Inkassatoren Finance Credit brukte innkasserte midler til helt andre ting enn å utbetale fordringshaveren i forbindelse med sin inkassovirksomhet, i tillegg til mange andre disposisjoner som ikke var i henhold til aktuelle lover og regler.

Finance Credit-saken har bidratt til en diskusjon om en skjerping av inkassoloven på det punkt hvor bevilling skal gis. Diskusjonene går på om det er nødvendig med flere personer internt som bør vurderes i forbindelse med bevillingen. Finance Credit hadde tross alt bevilling, men denne var knyttet til daglig leder i et av datterselskapene som var kjøpt opp. Majoritetsiere eller styremedlemmer i et stort foretak, vil nødvendigvis ha stor innflytelse på dem som er utøvende til daglig.

Ovenfor skyldneren vil i de fleste tilfeller også et seriøst firma, med god økonomi være en bedre "motpart" enn et firma som er avhengig av å markere seg med gode resultater, og som ikke kan la noen inntekter gå tapt. Pågangen kan lett bli for hard i forhold til "god inkassoskikk" i disse tilfellene.

2.4. - Kapittel III.

Dette kapittel omhandler kun § 8 som innledningsvis ble omtalt.

2.5. - Kapittel IV.

Dette kapittelet fastsetter frister og fremgangsmåter ved betalingsvarsler.

Det er klare krav til innhold og tidsfrister. I forarbeidene er det drøftet om 14 dager er nok i denne forbindelse. Både det at dette er minimumsfrister, slik at det er opp til hver enkelt å sette lengre frister, og at det er medtatt i loven at det er regnet innen fristen å ha levert betalingsoppdraget til banken innen fristen, gjør at man i forarbeidene fant det tilstrekkelig med de frister som står. I tillegg anses det som "god inkassoskikk" å ta høyde for forsinkelser både ved post og i banken. Jeg vil imidlertid komme tilbake til fristene senere i oppgaven i eget avsnitt.

Disse frister skal gi skyldner god tid til å gjøre opp for seg, og meget tydelig informasjon om hva kravet gjelder. Skyldner får også oppfordring til å komme med innsigelser dersom han har dette. Altså "god inkassoskikk" med fornuftige frister, samtidig som det er et steg på veien til inndrivelse for fordringshaveren. Det normale vil imidlertid være å komme med eventuelle innsigelser på et langt tidligere stadium. Jeg kommer tilbake til dette i forbindelse med gjennomgang av rettspraksis og praksis fra inkassoklagenemda.

Fristene kan også ha et annet aspekt, nemlig i de tilfellene hvor skyldneren bevisst forsøker å unndra seg oppgjør. Romslige frister kan gi skyldnere med onde hensikter god tid til å unndra seg på forskjellige måter. Dette reguleres også i kapittel IV. Her vil fordringshaver og eventuelt inkassator ha muligheten til å gå utenom de retningslinjene som trekkes opp i §§ 9 til 11. Hensynet til fordringshaveren går foran i disse tilfellene, som er naturlig, etter forutsetningen om at regningene som hovedregel skal gjøres opp. Det er "god inkassoskikk" til fordringshaveren å aksjonere mot uhederlighet. Det dreier seg her ikke om reelle innsigelser som er omtalt annet sted i oppgaven.

Det synes for meg som at når kravet først er forfalt og inkassoen kan iverksettes, så gis gode muligheter til skyldneren å gjøre opp for seg. Et rettferdig oppgjør er nettopp det som loven legger opptil, og rettferdighet viser til begge parter.

Det ble i sin tid lansert et uttrykk fra et av de store inkassoselskapene som jeg synes er i tråd med reglene i loven, nemlig "Fair Pay". Det fremkommer at det er det som er hensynet bak reglene i loven.

Dersom oppgjøret skjer til legitimert inkassator, skjer dette med befriende virkning for skyldneren. Han vil ikke risikere å måtte betale kravet to ganger. Dette er også en form for

vern av skyldneren. Den useriøse inkassatoren som ikke sender pengene videre til fordringshaveren, mottar oppgjør på fordringshaverens vegne, og skyldneren er fri. Den forsmådde fordringshaver kan ikke søke pengene en gang til hos skyldneren. Fair!

2.6. - Kapittel V.

Dette kapittelet omhandler forholdet mellom inkassatoren og fordringshaveren. Inkassatoren kan bare igangsette det som er naturlig i forbindelse med inkassooppdraget.

Skal rettslige skritt iverksettes utover forliksklage og utlegg, kan dette bare skje på inkassatorens initiativ med fordringshaverens samtykke. Skyldneren skal opprettholde kontrollen med oppdraget, og kan ha grunner for ikke å gå videre enn det som inkassatoren i utgangspunktet kan. "Påtrengende tifeller" må tolkes, men det kan tenkes tilfeller hvor det må aksjoneres for at kravet skal sikres, og da kan inkassator handle på egen hånd.

Inkassatoren har også plikt til å holde fordringshaveren informert om utviklingene i inkassosaken, og opplyse om oppgjør og hva som er innkrevd i renter og gebyrer. Det er videre krav til hvordan innkrevde midler skal behandles i forhold til inkassators egne midler, på samme måte som advokaters klientmidler.

Fordringshaveren skal ha full kontroll, selv om oppdraget er gitt til andre. Dette gir en trygghet og også en mulighet til å påvirke prosessen dersom dette skulle være påkrevd, og en dobbel sikkerhet ved at flere vurderer det konkrete tilfellet. Dette synes som "god inkassoskikk" mot fordringshaver.

2.7. - Kapittel VI.

Dette kapittel fastslår skyldnerens erstatningsplikt og maksimalsatser for skyldnerens erstatningsplikt overfor fordringshaver. Dette fratar fordringshaver/inkassator muligheten til å ta mer enn "nødvendige kostnader" ved utenrettslige inndrivelse. Hva som er nødvendig i denne sammenheng kan fastsettes av lovgiver (§§ 19 og 20). Dette fremstår også som tosidige regler i forhold til skyldner og fordringshaver. Fordringshaveren får dekket sine merkostnader i forbindelse med at han må legge ekstra innsats for å få inn sitt tilgodehavende, og skyldneren blir skjermet mot å betale mer enn "nødvendige kostnader". Man skal ikke kunne tjene på at en får problemer med sin økonomi og ikke klarer å gjøre opp sine regninger. Dette er også tosidig, da de kostnadene som påløper må dekkes inn av "den uheldige".

I tilfellet hvor kravet er bestridt, eller det er opptrådt i strid med "god inkassoskikk", mister inkassator/fordringshaver retten til å få erstattet sine nødvendige kostnader. Dette for å sørge for at den enkelte skyldner ikke kan bli belastet for kostnader i forbindelse med et krav som ikke er rettmessig. Fordringshaveren/inkassatoren bør undersøke berettigelsen av kravet, eller holdbarheten av eventuelle innsigelser før det iverksettes et arbeid som da ikke vil bli dekket dersom det skulle vise seg at det var berettigede innsigelser som forelå.

Det regnes da som "god inkassoskikk" ikke å dekke inn mer enn de "nødvendige kostnader".

Det kan være et tankekors at de store profesjonelle virksomheter går med store overskudd. Er det i henhold til prinsippene i loven at dette skal være et stort satsningsområde i forretningslivet? Ifølge en undersøkelse gjort av Gjeldsoffer-Alliansen er gebyrene i vårt

naboland Sverige en brøkdel av det vi har i Norge. Er det virkelig så stor forskjell på kostnadsnivåer i de to land? Eller er det snakk om politikk? Denne problemstilling vil kunne gi stoff nok til en ny oppgave, og vil ikke bli ytterligere drøftet her.

2.8. - Kapittel VII.

Kapittelet gir adgang til å nemndbehandle tvistesaker, og regulerer dette forhold. Nemnda har også ifølge loven rapporteringsplikt til Kredittilsynet. Videre er forholdet til domstolene regulert. Det er ikke adgang til å bringe tvisten inn for domstolene så lenge behandlingen pågår, men det er selvfølgelig adgang til å etterprøve ved behandlingens slutføring, da etter reglene i tvistemålsloven. Hvem som har ansvar for kostnader ved brudd på loven, er også regulert. Det er også tatt med regler om foreldelse og forskrifter. Dette må også betraktes som ”god inkassoskikk”. En regulert og kontrollert behandling av tvistesaker av en nemnd sammensatt fra begge parter etter § 22.

2.9. - Kapittel VIII.

Dette kapittelet har regler som også er tosidige. Den pålagte taushetsplikt besørger at uvedkommende ikke blir informert om den pågående sak. Økonomisk sikkerhet er tidligere nevnt, og blir understreket her. Begge parter er som nevnt tjent med dette. Det offentlige tilsyn og ikke minst sanksjoner og straff ved brudd på reglene. At det kan idømmes straff er også en garanti for at reglene vil bli overholdt, og til fordel for alle involverte parter.

2.10. - Kapittel IX.

Dette siste kapittel har ikke regler som har betydning for oppgaven, nemlig ”god inkassoskikk”, men gjelder ikrafttredelse og endringer i andre lover.

3. - Rettsavgjørelser – avgjørelser i inkassoklagenemda.

3.1. - Inkassoklagenemnda:

Før loven av 1988, fantes det et sett retningslinjer- etiske regler, for inkassobransjen, men ikke noen ”Inkassoklagenemnd”. Disse etiske regler ble vurdert i forbindelse med den nye lov av 1988, men det ble ikke opprettet nye, tilpasset den nye lov. Det var oppfatning blant annet i bransjen, at den nye loven tok over funksjonen til disse etiske regler. Dette ifølge formannen i Norske Inkassobyråers Forening.

Inkassoklagenemnda er sammensatt av to medlemmer fra forbrukerrådet, to medlemmer fra inkassobransjen og med formann som pr. dato er Lagmann Iver Huitfeldt. Som man ser forhåpentlig en balansert sammensetning. Også dette i tråd med ”god inkassoskikk”. Det kan se ut som om ny lov og Inkassoklagenemnda sammen har hatt en god effekt, for etter statistikk fra 2003 håndterte bransjen 3,2 millioner saker, hvorav det ble klaget på 190 saker. Jeg vil gjennomgå noen av sakene som har vært i inkassoklagenemnda og noe rettspraksis, i forhold til forarbeidene OT prop 2 (1987-1988)

3.2. -Praksis

Jeg vil se på praksis både i rettsvesenet og i inkassoklagenemnda. Også vurdert mot det som fremkommer i forarbeidene til loven.

Den første saken jeg vil referere fra er fra Frostating lagmannsrett, RG-1991-546.

Saken dreier seg om et elektrisitetsverk som stenger strømmen til en kunde som først går personlig konkurs, for så nærmest blir tvunget til å stjele strøm for å kunne eksitere. Det er også understreket i dommen at det dreier seg ikke om betalingsvilje, men evne.

Ved konkursen stengte elektrisitetsverket strømmen, men i denne situasjonen kunne han vanskelig betale uten å forfordel el-verket i forhold til de andre kreditorene. Han fikk heller ikke sosialhjelp med samme begrunnelse, nemlig at ved i gi sosialhjelp i dette tilfellet ville kreditorene bli forfordelt.

Retten la videre vekt på forhold som

- El-verkets nærmest monopolstilling,
- Urettmessig strømvastegning i forhold til konkursreglene,
- Urimelig streng reaksjon med nekt av betaling på avdrag og strømvastegning,
- Strøm som et nødvendig produkt i dagens samfunn,

Den urimelig strenge reaksjon medvirker til at kunden i desperasjon "tjuvkobler" seg til nettet

- ensidige opprettet standardavtale

el-verkets behov for oppgjør,
el-verkets risiko ved en avdragsordning.

Retten fant at forholdet ikke kunne vurderes utfra avtalerettslig synspunkt, hvor avtalen faktisk hjemlet å kunne stenge strømmen, men utfra inkl. § 8, 2. ledd. Nettopp det som ble tidligere ble drøftet som urimelig "påtrykk, skade" osv. fant retten etter en totalvurdering forelå her. Fremgangsmåten til el-verket var i strid med "god inkassoskikk".

Det som ble drøftet i forarbeidene vedrørende de ovennevnte forhold ble her gjentatt av retten.

Levrandørens praksis med å slå av strømmen ved betalingsmislighold som også var felt inn i standardavtalen, ble ikke ansett som "god inkassoskikk i henhold til §8.

Som påpekt over, ble styrkeforholdet mellom partene, rimelighetsbetraktninger ved aksjonen fra el-verket og risikovurderinger lagt til grunn. Den urimelige konsekvens for forbrukeren ble målt mot dette. Retten fant at situasjonen ble så vanskelig for kunden at el-verkets handling var medvirkende årsak til at kunden foretok strømtveri. Generalklausulen i § 8 ligger overordnet drøftelsen for denne forbrukeren.

El-verket måtte gi kunden en avdragsordning, og gi ham strøm.

Saken dreier seg om leveranse av øl til en Pub som ikke kom i drift. Puben hadde opprinnelig blitt startet av tre eiere med solidarisk økonomisk ansvar. Som påpekt ble ikke puben satt i drift, men en av de tre eiere fortsatte i bransjen. Øl ble bestilt av den aktive eier i den opprinnelige pubens navn, med levering til annen adresse. De to andre ble etter hvert sendt krav om betaling som følge av manglende oppgjør, men gjorde oppmerksom på at de ikke hadde noe ansvar, da puben de hadde vært med på aldri var blitt åpnet. Til tross for dette ble inkasso iverksatt.

Inkassator har i dette tilfellet ikke sjekket opplysninger som er fremkommet av de to passive eiere. I stedet for å undersøke dette har de meldt kravet inn for forliksrådet. Inkassator har brutt reglene i § 10. Sett i sammenheng med § 8 kom retten til at dette ikke var i henhold til ”god inkassoskikk”. Undersøkelsene som inkassator burde ha gjort, var ikke utført. I dette tilfellet er en av reglene i loven brutt nemlig det å verksett inkasso før eventuelle innsigelser er undersøkt ref. § 10. De innsigelser som forelå burde gi inkassator grunn til å undersøke, da leveringsadresse og firmaadresse ikke stemte overens. Retten fant at bryggeriets handlemåte var uaktsom, og at de også måtte dekke de kostnader som de to klagerne hadde hatt. Altså klart i strid med ”god inkassoskikk”.

Forarbeidene drøfter en del hva de mener skal legges i ”god inkassoskikk”. Det drøftes flere elementer, og et er uniformering av personell og post. Dersom hensikten er å tilkjennegi at det kommer inkasso, for å presse skyldneren, er dette ikke akseptabelt. Den taushetsplikt som er pålagt inkassatoren/fordringshaveren i § 22 vil ha konsekvenser for hvordan aktørene kan gå frem. Uniformer, merkede biler eller spesielle ting som klart tilkjennegir hva som er hensikten med et besøk vil ikke bli akseptert. Hvor langt skal innkrever få gå i forbindelse med merking av post? Kan man merke post med ”inkasso” på tvers over konvolutten og lignende. Det var stor enighet i bransjen selv, og blant dem som fikk forarbeidene til uttalelse om at slike effekter ville være i strid med ”god inkassoskikk”, og sannsynligvis også komme i konflikt med taushetsplikten, i alle fall indirekte. Hvor langt man kan gå med merking av firmanavn på post, vil være en vurdering, men selv et nøytralt firmanavn vil kunne opplyse om inkassooppdrag, dersom firma har en viss utbredelse. Firmanavn som spiller på inkassovirksomheten vil mest sannsynlig være i strid med ”god inkassoskikk”. Uniformert personell og merkede firmabiler på samme måte. Dette er i tråd med det som står i OT. Prop. 2 (1987-88) side 112. Som tidligere nevnt, skal ikke bare skyldneren, men også hans nærmeste familie og omgangskrets vernes. I forhold til fordringshaveren vil dette også ha den effekt at det ikke blir for mye oppmerksomhet og forstyrrelser i kundekretsen, som kan være nær til den aktuelle skyldner. Også et moment som er tatt med i forarbeidene.

For å vise hvor lite som kan aksepteres vil jeg referere fra en avgjørelse i inkassoklagenemnda sak. nr. 160-03.

I denne saken dreide seg om misligholdte avdrag på et billån. En representant fra inkassator dro hjem til skyldneren uten å varsle om besøket på forhånd. Visstnok for å besiktige bilen for å få en vurdering om den skulle kreves innlevert eller få til en betalingsordning. Vedkommende representant kjente til skyldneren og hans familie og bodde i nærheten. Han kom i sivil bil og var kledd i sivile klær. Han oppførte seg på ingen måte truende. Det

faktum at skyldnerens datter åpnet, og kunne ha hørt det som det ble diskutert, var nok til at nemnda fant at dette uanmeldte besøket var i strid med ”god inkassoskikk”.

Nemnda sier videre at hjemmebesøk ikke prinsipielt er i strid med ”god inkassoskikk”, men det må varsles. Dette gir skyldner anledning til å avverge besøket dersom dette ville føles for belastende. Selv om det i noen tilfeller ville kunne gi skyldner en anledning til å unndra den aktuelle gjenstand ved varslet besøk, mente nemnda at hensynet til skyldneren i dette tilfellet måtte veie tyngst. Ut fra denne avgjørelsen vil det være klart at besøk av ”torpedoer” og lignede besøkende er i strid med ”god inkassoskikk”. Det skulle etter min oppfatning lite til for å bryte ”god inkassoskikk” i dette tilfellet, kanskje for lite.

I sak 187 – 2003 kommer nemnda til at varslede besøk må aksepteres, selvfølgelig forutsatt at besøket ellers foregår i samsvar med ”god inkassoskikk”. I disse tilfellene får skyldneren mulighet til å forberede seg, holde familie unna, og ikke minst nok en frist til å kunne komme opp med et forslag til nedbetaling hvis dette ville være mulig. Slik kan også besøket avverges. Det må i denne situasjonen understrekes at det normalt har gått ganske lang tid før inkassator vurderer å besøke skyldneren hjemme eller på jobb. De frister som loven setter som minimum, sett i sammenheng med at fordringshaveren ofte selv purrer opptil tre ganger før det iverksettes inkasso etter loven.

Gjennomgående er hensynet til skyldneren sterkt ivaretatt i disse tilfellene og fristene synes rimelige. Skyldneren har som regel i denne fasen hatt rikelig tid til å gjøre opp for seg. Denne saken (187-03) handler også om hvilken ordlyd kravbrevet kan ha i tillegg til det brevet skal inneholde av opplysninger etter lovens kapittel IV. Saken omhandler at inkassatoren hadde varslet et besøk som skyldneren fant både skremmende og truende. Han går så langt som å tolke brevet som en trussel om fysisk vold. Dette brevet kom etter at inkassator hadde forsøkt flere ganger å komme i kontakt med skyldneren. Inkassoklagenemnda legger til normal språkforståelse, og kommer til at det ikke er noe truende i dette brevet, som de finner nøytralt utformet.

I sak. nr. 17-2004 blir et friskere ordvalg i brev til skyldneren vurdert. Det virker som om det er lettere å få gjennomslag for et noe røffere tone idet dette dreier seg om et brev, som i utgangspunktet kun er ment til skyldneren. En uttalt misnøye med at betaling ikke har funnet sted, er akseptert av inkassoklagenemnda i denne sammenheng. Uttrykk som: ”er du lei av dette kravet”, ”du må være like lei denne saken som oss”, ”hvor mange henvendelser skal til før vi hører fra deg” og så videre. Inkassoklagenemnda erkjenner at ordvalget er uortodokst, men ikke at dette strider mot god inkassoskikk. Imidlertid leder denne saken over på inkassators bruk av telefon i forbindelse med inkasso. Prinsippene her er sammenfallende med prinsippene i brevs form, nemlig at de opplysninger som gis enten pr. telefon eller pr. brev, skal være pålitelige. Foranledningen til denne sak foregår pr. telefon, og er at et par kommer i en midlertidig situasjon med betalingsproblemer. De kommuniserer med inkassator pr. telefon, og etter hvert blir de igjen i stand til å betjene sine forpliktelser. De kontaktet selskapet med forespørsel om hvor mange saker de hadde på seg, og fikk beskjed om at dette var kun tre saker. Imidlertid viste det seg at det reelle tall var fire, antagelig som følge av at en av sakene stod på den annen part. De tre ble betalt, men det fjerde forårsaket det nevnte brev som ble nevnt innledningsvis i denne saken.

Her viser inkassoklagenemnda til det kjente prinsipp i norsk rett, at man selv har ansvaret for sine egne forutsetninger. Det fordres en viss innsikt i egne økonomiske forhold, og paret burde ha hatt kjennskap til antall inkassosaker de var ansvarlige for.

Til tross for at inkassator i denne sammenheng hadde kommet med gale opplysninger, fikk klager her ikke medhold. Det kommer frem i forarbeidene at opplysninger gitt av inkassator skal være riktige, men i dette tilfellet forventes det av skyldneren som nevnt at han har en viss kontroll på sin egen situasjon.

Sak nr. 170-03 tar opp nye problemer med bruk av telefon. Inkassator forsøker å komme i kontakt med skyldneren, men hans samboer svarer på denne to ganger. Han nektet å formidle til sin samboer at det var noen som ville ha tak i henne, og formidlet til inkassator at dette var upassende. Inkassator noterte dette, men ved en feil ble det foretatt en telefon til, som ble mottatt av en telefonsvarer. Telefonen var registrert på skyldneren. Det er skyldnerens vanskelige situasjon som her skaper problemer. Arbeidsledighet og betalingsproblemer ligger til grunn. Dette hevdes at inkassator har fått beskjed om. Som omtalt innledningsvis, skal subjektive forhold hos skyldneren være avgjørende for hva som kan iverksettes av tiltak fra inkassator? Nemnda finner at det ikke er i strid med ”god inkassoskikk” å ringe skyldnerens telefon. Selv om andre svarer på denne ville det vært i strid med ”god inkassoskikk” å presentere seg, slik at det eneste mulige vil være å ringe igjen.

Det er også behandlet klager hvor inkassator er blitt innklaget for å ha ringt til skyldneren i tillegg til de skriftelige varsler. I disse sakene har klagenemnda kommet til at det ikke er i strid med ”god inkassoskikk” å ringe til skyldnere under gitte forutsetninger. Telefoneringen må skje i normal tid, mellom 08.00 og 21.00 hverdager, og mellom 08.00 og 15.00 på lørdager. Søndager skal holdes utenom. Inkassator skal kun presentere seg for skyldneren selv, og heller ikke si hva saken gjelder til noen andre. Samtalen må ellers være i henhold til ”god inkassoskikk”, ikke innholde trusler eller feilinformasjon. Så langt det er mulig, skal uvedkommende holdes utenfor saken. Slik unngår man også aggressive telefonsamtaler sent på kvelden og midt i søndagsmiddagen.

Også i sak 148 – 2003 var det fremkommet feil opplysninger på telefon med inkassator. Heller ikke disse opplysningene kunne skyldneren påberope seg som grunn til å få frafalt gebyrer i forbindelse med inkasso.

Skyldneren medvirkning vil også i enkelte tilfeller være påkrevet. Dersom det er tvil om et krav og skyldner hevder dette er betalt og relativt lett kan dokumentere dette, må det kunne forventes en viss grad av medvirkning. Han har ingen plikt til dette, men som i denne aktuelle sak 005-03 nektet skyldneren å medvirke til å fremskaffe kvittering for innbetalt beløp, til tross for at dette ville vært relativt lett for ham. Selv om i dette tilfellet inkassator kom med gale opplysninger, og det ble sendt 15 brev i løpet av et år, fant inkassoklagenemnda at dersom skyldneren hadde medvirket til en viss grad ville problemet vært løst. At inkassator i dette tilfellet truet med å bringe saken inn for forlikrådet uten å gjøre dette, hadde klagenemnda forståelse for i denne saken. Dette ble ikke ansett som brudd på ”god inkassoskikk”

Det fremkommer av de siste sakene, at ”god inkassoskikk” ikke er ensidig vern av skyldneren. Fordringshaverens situasjon skal også ivaretas, og den lojalitet som kreves ellers i avtaleforhold kreves også her.

Dersom skyldner har innsigelser til det fremsatte krav, holder det ikke å komme med omtrentlige anslag og ”mene” at man ikke skylder så mye, eller at man har gjort opp kravet

uten å kunne dokumentere dette, ref sistnevnte sak. det er ikke noe krav til å måtte fremleggekvitteringer, men dersom man ikke gjør dette vil den aktuelle sak stå relativt dårlig.

Sak 119-03 er i samme område. Et krav blir bestridt, men det virker i dette tilfellet som om skyldner forsøker å unndra eller redusere kravet seg da leverandøren har gått konkurs og kravet er kjøpt opp til en brøkdel av verdien.. Bestridelsen er lite konkret, og har ikke hold i faktiske forhold. Dette får ikke aksept i klagenemnda.

”God inkassoskikk” i dette tilfellet for fordringshaver er ikke å unndra seg som følge av økonomiske problemer for fordringshaveren.

Skyldneren må også sørge for at de opplysninger som han gir må være riktige, og dersom det skjer endringer for eksempel ved endringer i midlertidig adresse i forbindelse med utenlandsopphold, må han selv ta ansvaret for dette. Spesielt i de tilfeller da det er økonomiske forpliktelser som forfaller mens vedkommende er borte. Sak nr. 34 omhandler nettopp dette. Det er igjen snakk om å ha ansvaret for sine egne forutsetninger.

Innsigelsene må også være riktige, og fremmet i riktig tid. Sak 19n er en sak om et parkeringsgebyr hvor skyldner ikke kommer med innsigelser i rett tid, til tross for at han må skjønne at parkeringsselskapet ikke trekker saken uten videre. Det kreves en handling av skyldneren innen gitt tid for at han skal kunne få gehør for sin klage.

Fordringhaver er gjennom loven pålagt strenge krav til innhold og opplysninger som skal medtas i det enkelte krav. De er også pålagt og innhente tilstrekkelige opplysninger i forbindelse med oppdrag som de påtar seg. I sak nr. 151-03 er det bestilt en annonse på etternavn og adresse. Imidlertid bor det to stykker med samme etternavn på denne adressen, og faktura kommer selvfølgelig til feil person som ikke kjenner til dette krav. Imidlertid i dette tilfellet finner inkassoklagenemnda at fordringshaver burde både innhentet komplette opplysninger, og undersøkt nøyere da kravet ble bestridt. Nemnda mente også at muligens dette kunne være i strid med den pålagte taushetsplikten i § 22, da flere med dette etternavnet kunne åpne brevet før rette vedkommende ble lokalisert. Fordringhaver hadde i dette tilfellet mulighet til å sjekke et telefonnr. Som stod i den bestilte annonse. Dette fant man var i strid med ”god inkassoskikk”

4. - Inkassofirmaers – inkassatorers virksomhet.

Det settes som nevnt strenge vilkår for å drive med inkassovirksomhet i lovens Kap. II. Vilkår som at inkassator skal være registrert i foretaksregisteret, skal ha bevilling, og krav til at firmaet er suffisient, ref. § 4.

Videre kan inkasso drives i henhold til advokatbevilling. Det presiseres at dette omhandler fremmedinkasso, slik at egeninkasso ikke krever bevilling. Imidlertid må det vises til § 8 hvor det fastslås at også egeninkasso må drives etter de samme prinsipper som fremkommer i § 8.

Dette er krav som tar sikte på å holde de useriøse aktørene utenfor virksomhetene og for å skape en trygghet både for skyldner og fordringshaver. De krav som stilles til en inkassators økonomi vil være en sikkerhet for fordringshaveren som derved kan være rimelig trygg på at han virkelig får de penger som inkassator driver inn for ham.

For skyldneren vil det være en trygghet for seriøs behandling at inkassatoren, har en trygg økonomi. Loven setter krav som medvirker til at de useriøse aktørene blir holdt utenfor bransjen. Det er muligens for langt å betrakte dette som ”god inkassoskikk”, men gjennomgående er at både skyldner og fordringshaver skal ha krav på en seriøs behandling.

Har man oppfylt vilkårene etter § 4, kan man få bevilling til å drive inkasso etter §5 . Som det fremkommer av paragrafen, er kravene strenge både med hensyn til det foretaket som skal drive virksomheten, beliggenheten av foretaket, forretningssted i Norge, krav om sikkerhet, og personene involvert i virksomheten, i alle fall lederen, skal ha plettfriandel. Det er i kjølvannet av noen store finansskandaler i den senere tid, blant annet Finance Credit – saken, forslag ute til skjerping av inkassoloven, også tidligere nevnt.

I forarbeidene er det også påpekt det samme som konkret står i reglene om ”god advokatskikk”, nemlig at inkassatoren ikke bør ha økonomisk interesse i den aktuelle sak. Begrunnelsen er at behandlingen av saken kan bli feil, at inkassatoren ikke beholder sin frie og objektive stilling. Selv om inkassatoren er fordringshavers representant, skal han ikke la seg presse til å utføre mer enn det som loven tillater. Inkassator skal hele tiden holde fordringshaver orientert om saken, og også om hva som kan og ikke kan utføres i saken.

Den enkelte utøver er pålagt å følge de vilkår som loven setter, se § 6. De har en plikt til dette, og dersom dette ikke overholdes kan sanksjoner iverksettes. Sanksjonene ved brudd på ”god inkassoskikk” og bestemmelser ellers blir behandlet senere.

Ser man på de hensyn som danner grunnlaget for ”god inkassoskikk”, synes det som om det er de samme hensyn som ligger til grunn også for de regler vi nå er inne og drøfter. Ved å sette strenge vilkår, øker sannsynligheten for en riktig og rettfærdig behandling. Hensynet til skyldneren blir ivarettatt på en profesjonell måte og inkassoen blir forhåpentligvis utført uten tiltak som kan betraktes som utilbørlige. Samtidig er tiltakene effektive, slik at fordringshaveren kan være rimelig sikker på å få oppgjør. Fordringshaveren skal også ha en så stor grad av sikkerhet som mulig for at hans fordringer virkelig kommer inn til fordringshaver. Veldig mange av de firmaer som var kunder av Finance Credit systemet holdt på å gå konkurs som følge av forholdene rundt denne finansskandalen, og noen gikk konkurs. Opptjent overskudd som kunne sørget for en trygg drift fremover ble borte over natten. I tillegg ble bankene påført milliardtap, som igjen presser prisene opp på banktjenester for den enkelte kunde. Et eksempel på at hensynene rundt ”god inkassoskikk” er viktige, men at det sikkert kan skjerpes, spesielt med tanke på hvem som skal få drive denne virksomheten.

De vilkår som er satt for driften av en inkassovirksomhet er en sikkerhet for begge parter. Skyldneren må akseptere at det blir iverksatt tiltak når misligholdet er et faktum, men under høyst kontrollerte former, og uten å benytte unødvendig sterkt press som det står i § 8. Prinsippet som trekkes opp i denne paragrafen, ser ut til å være gjennomgående i alle bestemmelsene i loven. De kan i alle fall godt tolkes slik.

4.1. - Advokaters inkassovirksomhet.

I utgangspunktet ligger det i advokatbevillingen rett til å drive med inkassovirksomhet, inkassoloven § 4. 3 ledd. Etter lovens § 6 siste ledd pålegges advokatene den samme plikt til blant annet å drive etter "god inkassoskikk" etter lovens §§ 8 til 12. som bevillingshaver, som er behandlet tidligere. I tillegg til dette har advokatene sine egne etiske regler, som gjelder generelt i forhold til klientene, men dette vil også medvirke til "god inkassoskikk", som i stor grad vil være sammenfallende med kravet til "god advokatskikk", og kravene til advokatvirksomheten er like som til bevillingshaver, ref. § 6.

I § 2 i regler for god advokatskikk, står det at advokaten i sitt virke skal opptre saklig og korrekt. Dette er igjen uttrykk som henger nøye sammen med den samfunnsoppfatning som til enhver tid råder på området, og vil antagelig holde følge med hva som for eksempel vil være samfunnets oppfatning av "god inkassoskikk". Det som oppfattes med saklig og korrekt, er vel nettopp at man skal holde seg til faktum, ikke komme med trusler eller villedende opplysninger, være diskret eller dra utenforstående med i en sak for å legge "urimelig press" på noen. Det samme prinsippet som fremkommer i inkassoloven § 8.

§ 6 i "regler for god advokatskikk" omhandler forholdet til klienten. Det skal ikke forekomme bindinger til den aktuelle sak, som kan gjøre noe med advokatens frie og selvstendige stilling. Eksempler på dette i paragrafen er slektskapsforhold, økonomiske interesser eller andre interesser av betydning for saken. Det diskvalifiserer nødvendigvis ikke advokaten, men han plikter å opplyse om slike forhold. Prinsipper, som det fremkommer tidligere i oppgaven, er likeverdige med dem som fremkommer i regelverket rundt en bevillingshaver etter loven, som ikke er advokat.

§ 12 i de "etiske regler" tar for seg sammenblanding av økonomiske interesser. Advokaten bør ikke ha økonomiske interesser på noen måte, i den saken han fører. Dette kan føre til at saken ikke blir objektivt riktig håndtert. Selv om selvfølgelig i dette tilfellet er det ikke tvil om at advokaten er sin klients "mann". Sammenblanding kan allikevel i sin ytterste konsekvens før til at det blir satt i verk utilbørlige tiltak, som ikke ville blitt iverksatt dersom ikke advokaten hadde hatt egen økonomisk interesse i saken. På den annen side kan også dette gå ut over klienten som ikke får saken sin riktig og bra nok behandlet. Begge parter i dette tilfellet kan tenkes å lide under at advokaten har egen interesse i saken, mens advokaten "vinner". Bestemmelsene vil kunne sørge for en sikkerhet for alle tre parter, at saken blir ført med ærlige og redelige midler og innenfor de rammer som er trukket opp i denne bransjen. Hensynene vil være sammenfallende for både advokatvirksomheten og inkassovirksomheten, som nevnt tidligere med hensyn til sammenblanding av økonomiske interesser.

I tillegg kommer de strenge reglene om advokaters forhold til klientmidler i forskriftene om advokaters regnskapsførsel, som gir en sikkerhet for at de innkasserte midler kommer til rette vedkommende, og ikke blir sugd inn i et stort uoversiktlig system. Dette også for å skape en økonomisk trygghet rundt fordringshavers forhold, og trygget i forretningsdrift generelt.

I disse forholdene, på lik linje med bevillingshaver i avsnittet før, skaper dette er trygghet for rettferdig behandling uten overgrep. Prinsippene rundt "god inkassoskikk" er etter min oppfatning de samme.

For advokatenes del kan det synes at det forligger enda strengere krav til virksomheten, men dette er vel en følge av at inkassovirksomheten er en del av advokatvirksomheten som er i enda større grad omfattende og kan befatte seg med alvorlige forhold for den berørte. Det skapes en gjensidig trygghet for at overgrep unngås og at pengene tilslutt kommer inn til rette vedkommende.

4.2. - Forbrukerforhold

Som nevnt i innledningen, kan styrkeforholdet partene i mellom ha betydning for hva som kan tillates av den ”sterke part”. Ved store forskjeller vil det ofte vurderes som om ”den svake part” trenger mer beskyttelse enn om partene er likeverdige.

En stor andel av inkassovirksomheten handler om forbrukerforhold. Disse forhold har også ellers i rettssystemet et ekstra vern, og reglene hjelper den enkelte forbruker mot de mer dominerende aktører i markedet. I inkassoloven er også reglene rundt forbruker ufravikelige som tidligere nevnt. Det som ansees som ”god inkassoskikk” i denne sammenheng er også på andre områder som omhandler forbrukere, vanlig praksis. Det understreker at ”god inkassoskikk” må sees i forhold til andre forhold i samfunnet. Men det underliggende forhold er at også den svake part må gjøre opp sine fordringer, holde sine avtaler

5. - Fristene.

5.1 . – Varsel 1

Kapittel IV i inkassoloven omhandler hvordan inkassatoren skal gå frem overfor skyldneren. I de foregående avsnitt har jeg gjennomgått hva som ligger i ” god inkassoskikk” hva som er urimelig press osv. Jeg har også skissert hva som er innholdet i lovens forskjellige kapitler.

Loven setter krav til hva inkassatoren/fordringshaveren skal gjøre dersom inkasso mot skyldneren skal iverksettes. På dette tidspunktet er kravet forfalt, og skyldneren har allerede hatt en viss tid på seg, da den normale og opprinnelige faktura i de fleste tilfeller er sendt. Det er i denne situasjonen krav til skriftelighet, og det må fremkomme i brevet at inkasso vil bli iverksatt hvis ikke kravet blir gjort opp innen fristen. Det fremkommer at minimumsfristen er 14 dager etter at varselet ble sendt. Dette fremkommer av § 9.

Det ble i forarbeidene drøftet om fristen var lang nok eller om den burde vært lenger. Resultatet av drøftelsen ble at fristen var lang nok. Fristen anses som overholdt dersom oppdraget er mottatt av banken eller postkontoret for avregning, innen fristen. Med allmenn kunnskap om behandlingstid i banker og lignende institusjoner, regnet man med at den ansvarlige inkassator i alle fall ventet i 3 uker, dessuten er det en minimumsfrist det er snakk om, slik at det er opp til den enkelte å sette lengre frister, selv om det kanskje ikke var mye realisme i dette. De kom i alle fall til at fristene var lange nok.

Det fremkommer også her at hensynet til skyldneren er ivaretatt. Han får alle muligheter til å gjøre opp, og nøktern og nøytral informasjon om konsekvensene, dersom oppgjør ikke finner sted innen fristen. Han får også en ekstra frist, ved at man anser det som oppgjør at oppdraget er levert i banken for avregning innen fristen. Dette til tross for at i teorien skal oppgjøret være på fordringshavers konto innen forfall. Imidlertid er muligens praksis slik vedrørende vanlig betaling, at så lenge det er levert giro i banken, anses dette som betaling innen forfall.

Som tidligere nevnt i annen sammenheng, enhver har ansvaret for sine egne forutsetninger. Det må være dekning på konto, og det er skyldnerens eget ansvar. Dersom det ikke er det kan man ikke påberope seg at oppdraget er levert innen fristen.

Fristen begynner å løpe fra det tidspunkt kravet ble sendt, det vil si poststempelen. Dette for å sikre fordringshaveren. Man kan ikke hevde fra skyldneren side at dette kravet aldri ble mottatt, og derved forsøke å undra seg kravet.

5.2. - Varsel 2.

Når kravet ikke blir betalt innen fristen som var gitt i det første varselet i § 9, kan inkassatoren sende varsel nr. 2. Dette må nødvendigvis også skje skriftlig. Skyldneren oppfordres her til å enten betale, eller komme med innsigelser til kravet.

Det mest vanlige og praktiske vil være å sende eventuelle innsigelser til kravet på et langt tidligere tidspunkt enn man er kommet til her. I normal situasjonen returnerer man det opprinnelige krav med påskrift om at kravet er skyldneren uvedkommende, har ikke mottatt de fakturerte tjenester eller lignende. Dette vil normalt skje ved at skyldneren mottar det opprinnelige krav. Det kan selvfølgelig tenkes at skyldneren ikke har mottatt det aktuelle krav av forskjellige årsaker.

En grunn kan være at vedkommende skyldner er bortreist i lengre tid og derfor ikke kan bestride kravet. Dersom kravet ikke er berettiget vil han heller ikke ha noe grunn til å undersøke om det er noe uoppgjort som venter hjemme og han burde ikke vite om kravet. De fleste har en oversikt over sine økonomiske forhold, og vet om det vil komme krav i en periode man selv ikke er tilgjengelig. Vurderingen vil her gå på i hvor stor grad den enkelte bør sørge for å være tilgjengelig, eller sørge for andre som kan ivareta sine interesser i forbindelse med at man er bortreist av en eller annen grunn. Det kan være andre årsaker enn potensielle krav som gjør at man bør følge med på hva som "dumper" ned i postkassen. Som nevnt over, er det ikke tvil om at man må sørge for å ha en oversikt dersom man er klar over at det vil komme et krav i løpet av et fravær, men hva dersom man ikke har grunn til å vente dette. Dersom det er fordringshaveren som har gjort en feil, eller ikke undersøkt nøye nok, eller vært uaktsom, bør muligens han selv ha risikoen, men for å unngå problemer av denne art bør det være opprettet et system som sparer den aktuelle skyldner for mye ubehag. Dersom kravet ikke er berettiget, er problemet lite, og konsekvensene ikke tilstedet for skyldneren, men jo før man informerer om et uberettiget krav jo bedre.

Dersom kravet er omtvistet eller ikke er reelt, har inkassatoren plikt til å vurdere kravet. Disse forhold skal vurderes før betalingsoppfordring sendes, og dersom det er berettiget tvil om kravet, skal dette avklares før inkasso iverksettes. Jo senere en innsigelse dukker opp, jo bedre bør begrunnelsen være fra skyldnerens side. Det vil opplagt forekomme at enkelte skyldnere vil "prøve seg" for å unngå, i alle fall gebyrer, men å vente til annet varsel med å fremme innsigelsene vil alltid oppfattes tvilsomt.

Det er i § 10 at retningslinjene for annet varsel fremkommer. Det stilles direkte krav til innholdet i annet varsel i annet ledd litra a til og med f.

Ellers gjelder det samme her som i avsnittet over, at fristen regnes som overholdt, dersom kravet er innlevert banken innen fristen.

Det vil også være akseptert dersom brevgiro er avsendt fristdagen. Den samme diskusjonen vedr. fristers lengde som ble foretatt i forarbeidene, vil også her være aktuell. Den ansvarlige og seriøse inkassator venter en uke etter fristen utløp, for å være helt sikker på at ikke forsinkelser i banksystemet er årsaken til rettidig oppfyllelse.

Det fremkommer i litra e, at dersom man har til hensikt å gå videre med rettslig inndrivelse dersom fristen i annet varsel ikke blir overholdt, må dette varsles i betalingsoppfordringen. Dersom det er ønskelig kan man sende et separat varsel om rettslig inndrivelse, men på den første eller andre måte skal dette varsles. Dette etter paragrafens siste ledd (§10).

§ 11 understreker det som tidligere er fastslått i både §§ 9 og 10. Det understrekes at de tidligere oppgitte frister må være oversittet og at kravets rettmessighet er undersøkt. Det stiller strenge krav til inkassatoren at fremgangsmåten er fulgt og at skyldneren har fått informasjon om hva som skjer, slik at skyldneren kan forholde seg til dette, for evt. å kunne gjøre opp eller inngå nedbetalingsordninger.

I § 11 siste ledd, får inkassatoren en frist på 6 mnd. til å i verksette de rettslige skritt som han har varslet. Dersom det går lenger tid enn dette, må ny betalingsoppfordring sendes som fremkommer i § 10 med samme frister.

Fristene er romslige, og skyldneren får alle mulig heter til å gjøre opp for seg før de varslede rettslige skritt blir iverksatt. Helt i tråd med prinsippene rundt ”god inkassoskikk” ellers. Man ser videre at formalitetene må være i orden fra inkassators side, ellers kan man ikke gå videre med saken før varsler etter loven er sendt som det fremkommer i loven.

Sikkerheten for fordringshaveren er at det virkelig blir iverksatt de virkemidler som loven tillater, og igjen er utgangspunktet at gjelden må gjøres opp. Man er ikke så skånsom at gjelden forsvinner et eller annet sted i løpet av prosessen. Dette skjer allikevel relativt skånsomt mot skyldneren.

6. – Avslutning.

Det er strenge krav til å opprettholde ”god inkassoskikk” etter inkassoloven av 1988, og etterfølgende praksis. Jeg har forsøkt å gi en fremstilling av den tosidighet, og den hensyn som ligger bak ”god inkassoskikk”. Som påpekt vil dette kunne endre innhold i takt med utviklingen i samfunnet, men sannsynligvis slik at det fortsatt fremover vil være i tråd med det som man til enhver tid finner rettferdig.

Som tidligere nevnt synes jeg at det slagord som et tidligere stort inkassoselskap benyttet i sin markedsføring er dekkende for dette, nemlig ”Fair Pay”. Det er nettopp det det dreier seg om. Rettferdighet i oppgjør og inndrivelse. Dette vil da ta hensyn til alle sider i prosessen, og forhåpentligvis alle hensyn vil bli ivaretatt.

Litteratur liste:

Trygve Bergsåker	- Pengekravsrett 1994
Trygve Bergsåker	- Pengekravsrett – utvalgte Emner 1992
Norges Kreditorforbund	- Fordringsvern 3utg 1994
Bengt Scheldt – Gjeldsoffer-Alliansen	- Artikkel Dagbladet 26.03.05
Einar Mo	-Inkl. gen.klausul om god inkassoskikk 1994

OT Prop.2 1987-88
OT Prop.115 2001-02

Dommer:

RG - 1991 -546
RG - 2004 -1169

Avgjørelser i Inkassoklagenemnda:

Sak nr.	05-2003
Sak nr.	19-2003
Sak nr.	34-2003
Sak nr.	110-2003
Sak nr.	119-2003
Sak nr.	151-2003
Sak nr.	160-2003
Sak nr.	164-2003
Sak.nr.	170-2003
Sak.nr.	187-2003
Sak.nr.	10-2004
Sak.nr.	17-2004

Samtale med formann i Norske Inkassobyråers forening